

Cosmos Quartet —Mozart, Webern, Rumbau i Brahms

Petit Palau Cambra

Dijous, 11 d'abril de 2024 – 19.30 h

Petit Palau

Compromís amb el medi ambient

Amb la col·laboració de:

ASSOCIACIÓ
ORFEO
CATALÀ

**Ajuntament
de Barcelona**
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

MINISTERIO
DE CULTURA

Membre de:

EUROPEAN
CONCERT HALL
ORGANISATION

**Barcelona
Capital Cultural
i Científica**

Programa

Cosmos Quartet:

Helena Satué, violí

Bernat Prat, violí

Lara Fernández, viola

Oriol Prat, violoncel

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Adagio i fuga, KV 546

Anton Webern (1883-1945)

Langsamer Satz

Octavi Rumbau (1980)

Quartet núm. 1

Johannes Brahms (1833-1897)

Quartet de corda núm. 2, en La menor, op. 51/2

Allegro non troppo

Andante moderato

Quasi minuetto, moderato

Finale. Allegro non assai

Aquest concert té una durada de 80 minuts sense pausa.

La durada del concert és aproximada.

Concert enregistrat per Catalunya Música

#clàssics #cambra #jovestalents #residents

Poema

els meus ulls tenen forats
si hi endinso aquestes mans
m'estiro la flor
de les entranyes

el calze que té l'oracle
al seu final

Laia Llobera

Paradisia (2023)

Comentari

Les actuacions del Cosmos Quartet són cites estimulants del calendari musical gràcies a una maduresa com a conjunt reconeguda per la crítica especialitzada i avalada pels dos enregistraments en disc compacte. D'aquesta manera s'ha posicionat com un referent interpretatiu que *“domina la tècnica en tot el recorregut de la punta al taló dels arquets, amb un legato robust, un staccato finíssim, la convenient moderació del vibrato i una emissió tan austera en forte com extraverbada en piano”*, tal com ha escrit Antoni Batista. Les seves alenades romàntiques no deixen escletxa a l'ensopiment gràcies a una barreja d'implicació, musicalitat i sensació de plenitud sonora (cantabilitat, afinació, pulcritud d'atacs, idoneïtat en les transicions, construcció...), que li permet abordar repertoris com el d'avui, que ens portarà des de l'herència polifònica i la màxima elaboració contrapuntística de Mozart fins a la plena assumpció i recreació dels models classicistes en una exhibició tècnica i formal d'autoafirmació per part de Brahms. Des d'aquesta essència, hereva de Haydn i Beethoven com a precedents d'una línia vienesa extrapolada a essència germànica i convertida en paradigma europeu, va evolucionar el jove Webern, sota el mestratge de Schönberg (amb qui formarà la Segona Escola Vieneses). Enmig, el *Quartet núm. 1* d'Octavi Rumbau ens atansarà a un dels compositors catalans més rellevants i experimentals del panorama actual, estrenat pel Cosmos Quartet l'any 2022, que també exerceix com un agent promotor de la nova creació amb el més alt compromís interpretatiu.

El concert començarà amb el breu però intens *Adagio i fuga, en Do menor, KV 546* de Mozart, datat el juny del 1788 i fruit de la reelaboració d'una de les peces escrites el 1782 i 1783 en estil contrapuntístic en la investigació i estudi sobre l'obra de Bach i Händel. En concret, de la *Fuga KV 426*. Mozart la va escriure per a conjunt de corda i adaptada també per a quartet de cordes hi exhibeix un domini tècnic del que es coneixia com a “estil savi”. És a dir, el treball de la polifonia imitativa amb textures i combinacions de les veus denses i paritat de protagonisme. Les dues parts es contraposen en construcció, però comparteixen una dimensió expressiva, profunda i plena de clarobscur.

L'“Adagio” esdevé una mena de preludi crepuscular a partir d'un tema que té dos motius breus juxtaposats per un silenci (un en *forte*, marcat, curt i amb salt intervàl·lic ample; l'altre, un grupet de semicorxeres en semitons, en *piano* i com una remor més lírica). Per la seva part, la “Fuga” esdevé un paradigma de perfecció estructural a partir dels habituals procediments d'inversió, disminució i *stretta* de la fuga com a forma. Mozart hi combina unes frases amb èmfasi declamatori i impetuós respecte d'altres més líriques i fluents a partir de l'entrada del violoncel en el registre greu, seguit per la viola, el segon violí i, finalment, el primer violí; cada tres compassos respectivament. En tota ella, hi domina una pulsació latent, implacable, que dona un ferm sentit en la direcció del discurs inscrit en un atmosfera que, més enllà d'estar en tonalitat menor, presagia moments del *Requiem*.

Publicat el 1965 com el *Quartet 1905*, i ambdós estrenats a Seattle el 1962, el *Langsamer Satz* es tracta d'una obra breu de joventut (uns nou minuts) composta sota la tutela de Schönberg entre els anys 1904-1906. S'inicia amb el primer violí (que predominarà) amb un motiu melòdic que alguns especialistes han volgut veure influït pel segon tema del primer moviment de la *Simfonia núm.1* de Mahler, és a dir, el tema pertanyent al segon lied del cicle *El camarada errant*. No obstant això, l'empremta més evident rau en l'ascendència brahmsiana i tardoromàntica del seu lirisme, de l'escriptura cromàtica, de la riquesa contrapuntística i de l'ús de la sordina que suggereixen un ambient íntim i de vehemència moderada. En aquest sentit, els quatre instruments passen a un primer pla, sovint amb una contramelodia com a reforç i l'acompanyament de la resta (a vegades amb marcats *pizzicatti* que s'eleva com una veu preeminent) en una pàgina que progressa a partir de l'esmentat motiu que apunta cap a la idiosincràtica condensació de Webern. De fet, tot i resultar menys avantguardista i d'una cantabilitat menys hermètica, comparteix algunes solucions amb el *Rondó M.115* (entre d'altres: un final reclòs en *ppp*, en pianíssim), interpretat pel Cosmos Quartet en aquesta mateixa sala fa uns mesos.

Influït, entre d'altres, per l'experimentalisme de Dutilleux i Ligeti, el *Quartet de cordes núm.1* escrit per Octavi Rumbau (Barcelona, 1980) va ser un encàrrec de la Biennal Internacional de Quartets de corda celebrada a Barcelona el 2020 i encarregada pel Quartet Casals. Es tracta d'una obra profundament abstracta que mostra la capacitat adaptativa i l'atracció sentida pels compositors contemporanis cap aquesta formació, després de les convulsions estètiques, formals i de llenguatge del segle XX.

En aquest sentit, s'hi percep l'herència de l'anomenada "nova complexitat", sorgida la dècada dels vuitanta. Es tracta d'una composició tècnicament molt exigent que explora els microinterval·ls i l'harmonia com a paràmetres amb funcions sintàctiques i tímbriques. També juga amb el *vibrato*, els harmònics naturals, els càlculs decimals del tempo o els *crescendo* i *diminuendo* sense culminació assolint sonoritats punyents. Algunes posen a prova els límits entre la força màxima i mínima de les cordes prop del *ponticello*.

Caracteritzat per una dialèctica entre iguals-diferents i un joc de disgregació i cohesió del llenguatge, tendeix a l'heterofonia tímbrica grupal amarada de l'experimentació electroacústica que Rumbau ha treballat en altres partitures. S'inicia amb una mena de caos organitzat per una forta tensió i una gran densitat en la textura, a partir de la qual basteix un món sonor autònom que busca alterar la nostra percepció temporal, lluny de provatures de resultats incerts i meres preocupacions estètiques. S'estructura en diverses seccions juxtaposades caracteritzades per un efecte o figura rítmica en una transformació orgànica on l'extinció d'aquestes figures ens poden donar una pauta des d'un sentit minimalista no tant per les seqüències de treball repetitiu en la línia de Reich o Adams, sinó en la de Feldman i Ferneyhough, per l'austeritat dels petits patrons i una poètica de ràpids esdeveniments, dissociacions melòdiques, micropolifonia i processos múltiples. Alguns d'aquests cerquen un tarannà eteri, sense voluntat mètrica en la partitura i induint una sensació excloent del temps musical en un *Quartet* que s'extingeix alliberant-se del tempo i cercant una desmaterialització del so.

I en darrer lloc, Brahms. Dedicat a Theodor Billroth (1829-1894), eminent cirurgià i amic de Brahms pertanyent a les elits intel·lectuals vieneses, el segon dels *Quartets op. 51* és un bon exemple del que esmentava el director d'orquestra i compositor Wilhelm Furtwängler quan destacava "*la misteriosa síntesi d'especificitat subjectiva i realització objectiva*" de Brahms. Perquè l'hermetisme exterior, la fluïdesa interior, la fantasia i l'exuberància, tant com l'autodisciplina i rigorosa grandesa brahmsianes, es copsen en aquesta obra estrenada a Viena el 3 de desembre de 1875.

Aleshores havien passat dos anys després de completar juntament amb el seu germà l'opus 51 núm. 1, i dues dècades d'ençà de les primeres concepcions a l'ombra de Schumann. De fet, com han assenyalat la majoria d'especialistes en Brahms, aquest lligam filogeneracional es detecta en el mateix inici de l'obra sobre el motiu del primer violí (Fa, La, Mi, que en nomenclatura alemanya, FAE, remet a un lema conegut pels dos compositors i pel violinista i compositor Joseph Joachim: "*Frei, aber einsam*" (Lliure, però sol). Líric i afable, aquest és el primer del tres temes d'un moviment construït sobre una canònica forma sonata (també en les relacions tonals) que evoluciona sense fissures, amb flexibilitat en la basculació anímica (impulsiva, dansaire, efusiva, marcial, melangiosa...), dominada per una força latent i allunyada de girs teatrals que acaba amb una coda accelerada.

L'hermetisme exterior i la fluïdesa interior referits per Furtwängler també el podem trobar en el contrast modal (major a menor) del segon tema del primer moviment com a èmfasi melancòlic; o en el cànon imitatiu entre violí i violoncel de la secció central de l'"Andante moderato", mentre que la viola i el segon violí treballen un altre material dins una densitat de textura i un cert dramatisme en el caràcter. El "Quasi minuetto, moderato" presenta una dansa nostàlgica i distant en ritme ternari que emmarca el *scherzando* i lleuger episodi central, de pulsació binària, on preval l'articulació en *staccato* i les reminiscències mendelssohnianes. És a dir, jugant amb la clàssica oposició temàtica: ABA'. Per últim, el "Finale. Allegro non assai", que clou amb extraversió aquest *Quartet*, oposa un tema ascendent i sincopat amb un altre de líric i acaronador exposat pel primer violí. El discurs avança amb suspensions, pauses i alguns girs d'estil zíngar, com en els jocs d'unísons, els efectes sincopats i la febril coda.

Albert Ferrer Flamarich, musicògraf i historiador de l'art, crític del «Diari de Sabadell», col·laborador de la «Revista Musical Catalana» i de Ràdio Sabadell.

Avançament de temporada
2024-2025

Palau
de la Música
Catalana

—Palau 100

03.10.24

Filharmònica de Viena & Gatti
—*Simfonia núm. 10* de Xostakóvitx

29.10.24

Connolly, Anima Aeterna Brugge
& Heras-Casado
—*Simfonia "Wagner"* de Bruckner

04.11.24

Kozhukhin, Filharmònica
de Luxemburg & Gimeno
—*Pini di Roma* de Respighi

21.11.24

Bezuidenhout, Orchestre des
Champs Élysées, Collegium Vocale
Gent & Herreweghe
—*Concert per a piano núm. 4*
de Beethoven

13.01.25

Dueñas, Philharmonia Orchestra
& Alsop
—*Romeu i Julieta* de Prokófiev

26.01.25

Royal Concertgebouw Orchestra
& Mäkelä
—*Vida d'heroi* de Strauss

17.02.25

Ensemble I Gemelli & González Toro
—*Vespro della Beata Vergine*
de Monteverdi

10.03.25

Balthasar Neumann Chor & Orchester
& Hengelbrock
—*Missa solemnis* de Beethoven

23.03.25

musicAeterna & Currentzis
—*Simfonia núm. 9* de Bruckner

23.04.25

Pires, Bezuidenhout, English Baroque
Soloists & Gardiner
—*Simfonia "Praga"* de Mozart

05.05.25

Bell, Orchestra dell'Accademia
Nazionale di Santa Cecilia & Harding
—*Simfonia "Tità"* de Mahler

26.05.25

Orquestra Simfònica de la Ràdio Sueca,
Orfeó Català & Harding
—*Simfonia "Resurrecció"* de Mahler

Abonaments ja disponibles a partir de 230 euros.
Abonaments a la carta a la venda a partir del 8 de maig
i entrades individuals a partir del 22 de maig.
Més informació a palaumusica.cat i a Taquilles del Palau.

Biografia

Cosmos Quartet

Helena Satué, *violí I*
Bernat Prat, *violí II*
Lara Fernández, *viola*
Oriol Prat, *violoncel*

“El Cosmos Quartet se eleva a las alturas”, Luis Gago («El País»)

El Cosmos Quartet neix el 2014 de l'amistat i complicitat de quatre músics amb l'objectiu de descobrir i aprofundir l'extens i fascinant repertori per a quartet de corda.

Cadascun dels membres ha mantingut trajectòries internacionals en l'àmbit de solista, músic de cambra i orquestral, en què han treballat amb professors i en escoles a París, Ginebra, Colònia, Stuttgart, Basilea i Berlín.

El quartet ha rebut classes i consells dels professors Rainer Schmidt, Hatto Beyerle, Johannes Meissl, Alfred Brendel, Miguel da Silva, Jonathan Brown, Anita Mitterer, Krzysztof Chorzelski i Patrick Judd, entre d'altres.

Malgrat la seva joventut, el Cosmos Quartet ha aconseguit un ampli reconeixement i ha obtingut el primer premi de l'Irene Steels-Wilsing Foundation Competition 2018 de Heidelberg, el primer premi del 13è Premi BBVA de Música de Cambra Montserrat Alavedra (2018) a Terrassa i el tercer premi del Carl Nielsen International Chamber Music Competition 2015 de Copenhaguen.

L'abril del 2019 va ser seleccionat al costat del pianista Igor Levit per tocar a la gala del prestigiós Premi de Música de Heidelberg atorgat a John Gilhooly, director del Wigmore Hall i la Royal Philharmonic Society.

Des del 2021 i durant tres anys, és quartet resident del Palau de la Música Catalana, on ha interpretat les integrals d'obres per a quartet d'Anton Webern, Robert Schumann i Johannes Brahms, juntament amb altres obres. El quartet també manté una constant relació amb el Centro Nacional de Difusión Musical, que l'ha presentat en dues ocasions al prestigiós cicle Liceo de Cámara. També ha rebut la invitació del Quartet Casals per participar en les dues Biennals de Quartet celebrades a l'Auditori de Barcelona.

La temporada actual ha protagonitzat el concert inaugural de la temporada La Filarmónica a la sala gran de l'Auditorio Nacional de Madrid i tornarà a la Schubertiada amb dos concerts. També ha debutat al Festival de Granada. Així mateix, ha actuat de gira per Alemanya i Portugal.

El grup ha estat convidat a participar al Streichquartettfest de Heidelberg, en diverses ocasions a l'Auditori de Barcelona i a la Schubertiada de Vilabertran, a la Quinzena Musical de Sant Sebastià, Temporada Ibercamera a l'Auditori de Girona, Festival van Vlaanderen a Gant (Bèlgica), Festival Música Sud a Motril, Festival Pau Casals, Festival de Torroella de Montgrí i East Neuk Festival a Escòcia. Des de la seva creació ha actuat al Wigmore Hall de Londres, Auditori Miguel Delibes de Valladolid, Fundación Juan March de Madrid i la sala ORF Kulturhaus de Viena, entre d'altres.

El maig del 2019 va publicar el seu primer registre discogràfic amb l'editorial Seed, que inclou *Quartets* de Joseph Haydn, Johannes Brahms i Raquel García-Tomás. El 2023, també amb Seed Music, van publicar el segon àlbum amb obres de Beethoven, Brahms i Octavi Rumbau, i aquest 2024 publicaran un tercer registre completant la gravació de la integral de quartets de corda de Brahms.

El Cosmos Quartet toca amb quatre instruments del lutier barceloní David Bagué.

Fes-te soci de l'Orfeó Català. Fes del Palau casa teva.

Gaudeix d'invitacions, descomptes
i més avantatges per només 60 euros l'any
(10 euros, menors de 35 anys).

Uneix-te ara!

ASSOCIACIÓ
ORFEÓ
CATALÀ

També et pot interessar...

Palau Cambra

Dimarts, 04.06.24 – 20 h

Sala de Concerts

Cosmos Quartet & *friends*

Cosmos Quartet:

Helena Satué, *violí*

Bernat Prat, *violí*

Lara Fernández, *viola*

Oriol Prat, *violoncel*

José Vicente Castelló, *trompa*

Miquel Ramos, *clarinet*

Dag Jensen, *fagot*

Joaquín Arrabal, *contrabaix*

J. Widmann: *Octet*

F. Schubert: *Octet en Fa major, D. 803*

Preu: 25 €

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Calaf Grup – Cardoner Grup – CECOT – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Deloitte – Eurofirms Group – FC Barcelona – Fundació Abertis – Fundació Antiques Caixes Catalanes – BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Gómez-Acebo & Pombo – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Illy – Laboratorio Reig Jofre – La Fageda – Nexo – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Soler Cabot

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Benefactors Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Professor Rafael I. Barraquer Compte – Francesc Xavier Carbonell Castellón – Lluís Carulla Font – Mariona Carulla Font – Josep Colomer Maronas – Josep Daniel i Gubert – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarissas – Jordi Gual i Solé – Maria José Lavin Guitart – Ramón Poch Segura – M^a. del Carmen Pous Guardia – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – Joaquim Uriach Torello

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

